

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Ağız Diş Sağlığı Konusunda Bilgi Düzeyleri

ORAL AND DENTAL HEALTH KNOWLEDGE OF MEDICAL STUDENTS IN DOKUZ EYLUL UNIVERSITY

Gülser KILINÇ¹, Türkan GÜNAY²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Çalışan Sağlığı Diş Bölümü

²Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ÖZET

Amaç: Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinin ağız diş sağlığı bilgi düzeyini saptamak.

Gereç ve Yöntem: Araştırma kesitsel tiptedir. Çalışma grubu, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda staj gören 125 son sınıf öğrencisinden oluştu. Araştırmanın değişkenleri: ADS bilgi düzeyi bağımlı değişkendir. Bilgi kaynağı, daha önce diş sağlığı konusunda eğitim alma bağımsız değişkenlerdir. Veriler, eğitim programı öncesinde anket formu yardımıyla gözlem altında toplandı. Tanımlayıcı veriler, yüzde dağılımları olarak verildi. Çözümlemede; parametrik test koşullarını sağlayan verilerde ortalamaların karşılaştırılmasında t testi, parametrik test koşullarını sağlayamayan verilerde ortalamaların karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin %49,6'sı bugüne kadar ADS konusunda bilgi aldıklarını belirtti. Bilgi alanların %38,7'si diş hekiminden bilgi almıştı. Öğrencilerin tümü Tıp Fakültesi'ndeki eğitimleri süresince ADS konusunda bir eğitim almadıklarını belirtti. "Çocuklarda kaç süt diş vardır" en yüksek oranda doğru yanıtlanan soru iken (%81), bunu günde kaç kez dişler fırçalanmalı (%78), diş jernlerinin oluşma zamanı (%77) sorusu izlemektedir. Grubun en çok yanlış yanıt verdiği sorular içerisinde; diş taşı temizletme sıklığı (%64), diş fırçası ne sıklıkla değiştirilmeli (%51), daimi dişler ne zaman sürer (%46) soruları yer almaktadır.

ADS ile ilgili bilgi düzeyinin bilgi kaynağına göre değişimine bakıldığında; daha önce ADS konusunda diş hekimden bilgi almanın da bilgi puanını etkilemediği görüldü ($p=0,154$).

Sonuç: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinin ADS konusunda bilgi düzeylerinin orta ve düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Tıp eğitiminde ADS konusunda bilgi verilmemektedir.

Anahtar sözcükler: Ağız diş sağlığı, tıp eğitimi

SUMMARY

Objective: This study was held to learn the level of knowledge of 6th grade students of DEU School of Medicine on mouth and tooth.

Material and method: The study was cross-sectional. Study group was consisted of 125 medical students, who are in their final year, in Dokuz Eylul School of Medicine, Department of Public Health. Level of knowledge on oral and dental health was the

Türkan GÜNAY
Dokuz Eylül Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı AD
35340 İnciraltı, İZMİR
Tel: (232) 4124012
GSM: (505) 6293995
e-posta: turkan.gunay@deu.edu.tr

dependent variable. Source of knowledge, previous training on oral and dental health were independent variables. Data was collected before training, using a questionnaire and under supervision. Descriptive data was given as percentage distribution. For analysis, t test was used to compare means for data providing parametric test, for data not providing parametric test, Mann-Whitney U test was used.

Results: Of the 49.6% students declared they had some information on oral and dental health. Dentist was the source of knowledge in 38.7% of them. None of the students was given any training on oral and dental health during their medical school education. Number of the deciduous teeth of children was the most correctly answered question (81%), which was followed by "How many times should we brush our teeth?" question (78%) and duration of dental germ formation (77%). Frequency of dental stone cleaning was the most frequent wrong answer (64%) as the timing of teeth brush change (51%) and eruption time of permanent teeth (46%).

It was also discovered that, getting information from a dentist was not effecting the level of knowledge on oral and dental health ($p=0.154$)

Conclusion: Students of Dokuz Eylül Medical School had a moderate to low level of knowledge on oral and dental health. Medical curriculum does not contain information on oral and dental health.

Key words: Oral and dental health, medical curriculum

Diş çürümesi, periodontal hastalıklar, diş kaybı, orofaringeal kanserler, ağız mukozası hastalıkları, HIV/AIDS ile ilişkili ağız hastalıkları ve travmalar dünyada yaygın olarak görülen önemli bir halk sağlığı sorunudur. Ağız diş sağlığı (ADS), genel sağlığın önemli bir parçası ve yaşam kalitesinin belirleyicilerindendir. Diyabet, kardiyovasküler hastalıklar, solunum sistemi hastalıkları, kanser, romatoid artrit, gebelik komplikasyonları gibi sistemik hastalıklar ile ADS arasında yakın bir ilişki olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda ağız-diş hastalıkları ve kronik hastalıkların risk faktörleri benzerdir. Sağlıksız beslenme, tütün kullanımı, alkol kullanımı her iki hastalık grubunda da görülen risk faktörleridir. Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü ADS'ni geliştirmeye yönelik programların kronik hastalıklarla ilgili sağlığı geliştirme programlarına eklenmesini önermektedir (1,2).

Gelişmiş ülkelerde okul çocuklarının %60-90'ında diş çürükleri bulunmaktadır. Çocuklarda DMFT (D:çürük, M; kayıp, F; dolgu, T; toplamı) indeksi Amerika bölgesinde 3,0, Avrupa bölgesinde 2,6 bulunurken, pek çok Afrika ülkesinde 1,7 bulunmuştur (3).

Ülkemizde her 100 kişiden 92'sinin çürük nedeniyle tedaviye gereksinimi vardır. 6 yaşındaki çocukların %88'inin süt dişleri çürüktür. Süt dişlerinin tümünün değiştirmiş olarak kabul ettiğimiz, 12-13 yaş grubunda bu oran %84'dür. 20-24 yaş grubunda ortalama 5,5 adet tedavi edilmesi gereken diş vardır. 25-29 yaş grubunda bu

sayı 7'dir. 30-35 yaş grubunda çürük prevalansı %97'dir. Periodontal hastalıkların görülme sıklığı 10 yaşında %50 iken, ileri yaşlarda %96'ya çıkmaktadır. Ağız Diş Sağlığı (ADS) sorunları, çok yaygın olmasının yanı sıra hemen hemen tamamı önlenebilir (4-6).

Türkiye'de diş fırçalama oranları ve düzenli diş hekimi ziyareti gibi ağız bakım alışkanlığını geliştirmeye yönelik istatistikler dünya ortalamasının çok altında yer almaktadır. Türkiye'de diş macunu tüketimi 2004 verilerine göre kişi başına 85 gram, 2009 verilerine göre 109 gr'dır. Bu oran İngiltere'de 480 gr, İtalya'da 270 gramdır. Halkımızın %47,11'i son bir yılda diş hekimine gitmemiştir. Yaşamı boyunca hiç diş hekimine gitmeyen nüfus oranı ise %12,5'dur (7). Hastaların %51'i sadece bir problemi olduğunda, yalnızca %10'u düzenli olarak diş hekimini rutin kontrol amacıyla diş hekimine gitmektedir. Türkiye'de 3 kişiye 1 adet fırça düşerken, İngiltere'de 2 kişiye yılda 4 fırça düşmektedir (7). Dişini fırçalamayı unutanların %50'si acelesi olduğu için, %29'u tembellikten, %18'i evde olmadığı için unuttuğunu belirtmişlerdir (7).

Türkiye'de ADS ile ilgili bilgilerin kaynağı %35 ebeveynlerden, %19 bireysel olarak, %18 diş hekiminden, %15 televizyondan, %13 ise okul olarak belirtilmiştir. Toplumun ADS konusunda bilgi düzeyi oldukça sınırlıdır. Önlenilebilir bir hastalık olan ADS sorunlarıyla savaş, sayıları Türkiye genelinde 22.000 olan ve %71'sinin özel sektörde çalıştığı bilinen diş hekimlerine bırakılmamalıdır (8,9).

Sistemik hastalıklarla ADS sorunlarının birlikteliği ve yaygınlığı koruma ve tedavide hekimler ve diş hekimlerinin birlikte çalışması gerekliliğini doğurmaktadır. Geleneksel yaklaşımda Tıp Fakülteleri müfredatlarında çoğunlukla ADS konularının göz ardı edildiği görülmektedir. ADS konusunda hekimlerin yeterliliğinin artırılması için tıp eğitimi müfredatlarında ADS ile ilgili konulara yer verilmelidir (1,10). Ülkemizde 2001'de YÖK tarafından fakülterle önerilen Ulusal Çekirdek Eğitim Programı'nda da ADS ile ilgili bir başlık bulunmadığı görülmektedir(11).

ADS sorunlarının kontrolünde diş hekimlerinin yanı sıra sağlık hizmeti sunan tüm sağlık personeline (doktor hemşire, ebe, sağlık memuru) önemli görevler düşmektedir. Sağlık personelleri ADS konularında danışmanlık verebilmeli, bireye ve topluma yol göstermelidir. Ayrıca bu gruplar erken tanı hizmeti de sunabilmelidirler. Hekim adayı olan tıp fakültesi öğrencilerinin ADS konusunda kendi bilgi düzeylerini artırmak, gelecekte tedavi edecekleri hastalarına da faydası olması açısından önemlidir. Dünya Hekimler Birliği de tıp eğitiminin amacını, "hasta ve toplum için kaliteli koruyucu ve tedavi edici hizmet vermeyi sağlayan bilgi, beceri, değerler ve davranış biçimlerinde "yetenekli ve yeterli" olan hekimleri yetiştirmek" şeklinde belirtmektedir (12).

Bu çalışmada, Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinin ADS ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek ve verilen eğitimi tanıtmak amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma kesitsel tiptedir. Çalışma grubu, Ocak 2008 - Ocak 2009 ayları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda staj gören son sınıf öğrencilerinden oluştu. Çalışmaya 125 öğrenci katıldı. Her staj grubu, 20-25 öğrenciden oluşmaktaydı. Staj grupları iki ay süreyle ilgili Anabilim Dalı'nda çalıştı.

Araştırmanın değişkenleri: ADS bilgi düzeyi bağımlı değişkendir. ADS bilgi düzeyi; süt dişleri çıkma zamanı, süt diş sayısı, daimi dişlerin çıkma zamanı, daimi dişlerin sayısı, süt ve daimi dişlerin kalsifikasyon zamanı, diş fırçalama süresi, fırçalama sayısı, diş taşı temizleme sıklığı soruları ile sorgulandı. Bilgi düzeyi puanı, her sorunun doğru yanıtına 1 puan verilerek hesaplandı. Bilgi kaynağı,

daha önce diş sağlığı konusunda eğitim alma bağımsız değişkenlerdir. Öğrencilere dersin eğitim programında olmasından memnun olup olmadıkları sorularak önerileri de alındı. Veriler eğitim programı öncesinde anket formu yardımıyla gözlem altında toplandı. Anket formlarına isim, yaş ve cinsiyet alınmadı. Yaş ve cinsiyet verisi çalışma tarihlerinde staja devam eden öğrencilerin öğrenci işlerindeki dosyalarından çıkarıldı.

Veriler bilgisayar ortamında 15.0 paket SPSS programı ile değerlendirildi. Tanımlayıcı veriler, yüzde dağılımları olarak verildi. Çözümleme; parametrik test koşullarını sağlayan verilerde ortalamaların karşılaştırılmasında t testi, parametrik test koşullarını sağlayamayan verilerde ortalamaların karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi kullanıldı (13).

Ağız Diş Sağlığı Eğitimi

İntönlere ADS hakkında 3 saatlik bir eğitim verildi. Eğitimde; genel ağız diş sağlığı bilgisi (diş anatomisi, çürük ve dişeti hastalıkları, doğru diş fırçalama yöntemi), ağız diş sağlığıyla ilgili acil durumlarda yapılması gerekenler ve ADS konusunda danışmanlık bilgileri verildi. Bu bilgiler, hamilelik, çocukluk, erişkin ve yaşlılık döneminde karşılaşılan ADS sorunlarını içeriyordu.

Hamilelik dönemini içeren konular, anne adayının dişsetlerinde görülebilecek değişiklikler (gingivitis, periodontitis, hamilelik tümörü), hamilelikte ağız bakımının önemi, hamilelikte kullanılacak antibiyotikler, sudaki flor oranı, hamileliğin hangi dönemde nasıl bir diş tedavisi yaptırmanın doğru olabileceği idi. Çocukluk dönemini içeren konular ise, dişlerin sürmesi sırasında bebekte görülen rahatsızlıklar ve rahatlatma yöntemleri, bebeğin sağlıklı dişlere sahip olması için neler yapılabileceği, biberon çürüğü nedir nasıl oluşur, süt dişi döneminin önemi, çürükten korunma yöntemleri, sudaki flor oranı ne olmalı, florozis nedir, karışık dişlenme dönemi, kırık ve yerinden çıkmış dişe acil müdahale, çocuklarda görülen kötü alışkanlıklar ve girişimler idi.

Erişkin döneminde aftlar, ağız kanserleri, protez vu-rukları, sigaranın ağız içi etkileri, kötü alışkanlıklar idi. Yaşlılık döneminde ise sistemik hastalıklar, ağız kuruluğu, periodontal hastalıklar, protez bakımı, kaslarda atrofi gibi

konuları içeriyordu. Eğitim etkileşimli yöntemler kullanılarak (soru-yanıt, slaytlar eşliğinde sunum, maket ile diş fırçalama - diş ipi kullanma becerisi) yapıldı.

Çalışma öncesinde Halk Sağlığı Anabilim Dalı'ndan gerekli izinler alındı. Aynı şekilde çalışma öncesinde öğrencilere çalışma konusunda bilgi verilerek katılımları için sözlü onamları alındı.

BULGULAR

Çalışmamızda yer alan 125 öğrencinin %56'sı erkek, %44'ü kadındı ve yaş ortalaması 23,8 + 2,1 olarak bulundu. Öğrencilerin %49,6'sı bugüne kadar ADS konusunda bilgi aldıklarını belirtti. Bilgi alanların üçte biri diş hekiminden bilgi aldığını söyledi (%38,7), aldıkları bilginin kendi ağız içi sorunlarıyla ilgili olduğunu belirtti. Öğrencilerin tümü Tıp Fakültesi'ndeki eğitimleri süresince ADS konusunda bir eğitim almadıklarını belirtti.

Öğrencilerin ADS bilgi düzeyini ölçmek için sekiz sorudan oluşan soru formunda ortalama 6,0 ± 1,6 soru doğru yanıtlanmıştır. Bilgi düzeyi sorularına verilen yanıtlara bakıldığında; çocuklarda kaç süt diş vardır, en yüksek oranda doğru yanıtlanan soru iken (%81), bunu günde kaç

kez dişler fırçalanmalı (%78), diş jermelerinin oluşma zamanı (%77) sorusu izlemektedir. Grubun en çok yanlış yanıt verdiği sorular içerisinde; diş taşı temizleme sıklığı (%64), diş fırçası ne sıklıkla değiştirilmeli (%51), daimi dişler ne zaman sürer (%46) soruları yer almaktadır (Tablo I).

ADS ile ilgili bilgi düzeyinin bilgi kaynağına göre değişimine bakıldığında; daha önce ADS konusunda bilgi almanın bilgi puanını etkilemediği ($p=0,713$) saptandı. Daha önce ADS konusunda diş hekimden bilgi almanın da bilgi puanını etkilemediği görüldü ($p=0,154$) (Tablo II).

Öğrencilere bu dersin halk sağlığı stajında verilmesinden memnun olup olmadıkları sorulduğunda; %98'i (123 kişi) memnun olduğunu ve dersin daha alt sınıflarda Kulak Burun Boğaz AD ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD konuları içerisinde de verilmesinin yararlı olacağını belirtti. Ders sırasında öğrencilerin ilk kez karşılaştıkları konular; biberon çürüğü, hamilelik tümörü, florozis, hamilelik sırasında diş tedavisinin yapıp yapılamayacağı, dişlerin sürme sırası, koruyucu tedaviler (topikal florlama, fissür örtücüler), süt ve daimi dişte oluşan travmalar da yapılması gerekenler gibi konulardı.

Tablo I. Bilgi düzeyi sorularına verilen yanıtların dağılımı

Soru İçeriği (n=125)	Doğru yanıt		Yanlış yanıt	
	n	%	n	%
Diş jermeleri ne zaman oluşur	96	76,8	29	23,2
Kaç süt dişi vardır	101	80,8	24	19,2
İlk süt dişlerinin ne zaman sürer	77	61,6	48	38,4
İlk daimi dişler ne zaman sürer	68	54,4	57	45,6
Günde kaç kez dişler fırçalanmalı	98	78,4	27	28,8
Dişler kaç dakika fırçalanmalı	88	70,4	37	29,6
Diş fırçası değiştirme süresi	61	48,8	64	51,2
Diş taşı temizleme sıklığı	45	36,0	80	64,0

Tablo II. Bilgi alma ve bilgi kaynağına göre bilgi puanlarının değişimi

n=125	Bilgi puanı		
	Daha önce bilgi alma	Ortalama	S
Var	6,20	1,48	0,154
Yok	5,79	1,75	
Bilgi kaynağı			
Diş hekimi	6,17	1,47	0,713
Aile-arkadaş	6,24	1,51	

TARTIŞMA

Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinin ADS bilgi düzeyini ve bilgi kaynaklarını araştıran bu çalışmada, sekiz sorudan oluşan soru formunda ortalama $6,0 \pm 1,6$ soru doğru yanıtlandı.

Bilgi düzeyi soruları tek tek değerlendirilerek soruların yanıt oranlarına bakıldığında; “dişler günde kaç kez fırçalanmalıdır” sorusuna öğrencilerin %78’i doğru yanıt verdi. Yaşar ve ark.nın, tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileriyle yaptığı, ve Al-Ussainia ve ark. Kuveyt Tıp Fakültesi öğrencileriyle yaptığı çalışmalarda da benzer doğru yanıt oranı vardır (9,14). Cortes ve ark.nın tıp öğrencileriyle yaptığı çalışmada elde ettikleri sonuçlar (%50) oldukça düşüktür (15). Ülkemizde genel popülasyonda günde iki ve üzeri sayıda diş fırçayanların yüzdesi %26,0 olarak bildirilmektedir. Çalışmanın ülkemizin sosyokültürel olarak daha gelişmiş bir bölgesindeki Tıp Fakültesi’nde yapıldığı düşünüldüğünde bu soruya verilen doğru yanıt yüzdesi düşüktür.

Çalışmada, en yüksek oranda yanlış cevap verilen sorulardan biri süt dişlerinin sürme zamanıdır (%62). Bu veri, Çalışkan ve ark. yaptığı (%61) çalışma ile uygunluk göstermektedir (16). En yüksek oranda doğru cevap verilen soru süt dişlerinin sayısıdır (%81). Çalışkan ve ark.nın yaptığı benzer çalışmada bu oran %47’dir. Bizim çalışmamızda bu soru daha fazla doğru yanıtlandı. Daimi dişlerin sürme zamanı (%54), diş fırçası değiştirme zamanı (%49) öğrenciler tarafından en az bilinen sorulardı. Hindistan’da sağlık fakülteleri ve diğer fakülteleri içeren üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmada; toplam diş sayısı, süt dişleri sayısı, diş plağı ve zararları, diş eti kanamalarının nedenleri, diş kayıplarının nedenleri ve nasıl önleneceği gibi soruları öğrencilerin %50’den azının doğru yanıtladığı belirtilmektedir (17). Bu çalışmada benzer sorularda daha yüksek doğru yanıt alındı. Bu da çalışmanın sadece tıp fakültesi öğrencilerini kapsamaması ile açıklanabilir.

Öğrencilerin ADS için kazanılması gereken sağlık davranışlarını içeren sorulardan; günlük diş fırçalama sayısı, diş fırçalama süresini dörtte üçü; diş fırçası değiştirme süresi ve diş taşı temizleme sıklığını yaklaşık yarısı bildi. Toplumla sağlıklı davranış bilgisi verecek bir mesleğin

eğitimi alan öğrencilerde, ADS’yi korumak için yapılması gereken davranışlar konusundaki bilgi açığı önemlidir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %19,2’si ADS konusunda diş hekimlerinden bilgi aldıklarını belirttiler. Yapılan çalışmalarda diş hekimlerinden bilgi alma %18 civarındadır (8). Bu bulgu ADS konusundaki bilgilerin bu alanın profesyonellerinden topluma ulaşmasında bir sıkıntı olduğunu düşündürmektedir.

Öğrencilerin tümü tıp eğitimleri boyunca ADS konusunda eğitim almadıklarını belirttiler. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 5 sınıf öğrencilerinde yapılan çalışmada da öğrencilerin %94’ü bu konuda daha önceki sınıflarda bilgi almadıklarını, yarısı ADS ile ilgili konularda kendilerini yetersiz olarak gördüklerini belirtirken, %91’i birinci basamak hekimlerinin de ADS konularında görev ve sorumluluklarının olduğunu düşünmektedir (16,18). Tıp Fakülteleri için önerilen Ulusal Çekirdek Eğitim Programı incelendiğinde ADS ile ilgili bir başlık bulunmadığı görülmektedir (11). Benzer olarak, Güney Afrika’da yapılan bir çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinin %77’si ADS ile ilgili bilgilerini ve bu konudaki mezuniyet öncesi eğitimlerini kötü düzeyde olarak değerlendirmişlerdir (10).

Son zamanlarda ADS’nun genel sağlıkla yakın ilgisi vurgulanarak bütün sağlık çalışanlarının özellikle de hekimlerin bu konuda eğitimlerini sağlamaya yönelik çalışmalar dikkati çekmektedir. Bazı tıp fakültelerinin müfredatlarına ADS konularını aldığı, hem Tıp Fakültesi öğrencilerine hem de uzmanlara yönelik kurslar yapıldığı görülmektedir (19-21).

Öğrenciler, ADS konusunun tıp fakültesi eğitiminde yer almasını ve dersin daha alt sınıflarda Kulak Burun Boğaz AD ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD konuları içerisinde de verilmesinin yararlı olacağını belirtmişlerdir. Çalışkan ve ark.nın yaptığı çalışmada öğrenciler bu konunun eğitimleri sırasında başta Halk Sağlığı AD olmak üzere Kulak Burun Boğaz AD ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD’nda verilmesini istedikleri görülmektedir (16). Türkiye’deki bazı üniversitelerin tıp fakültelerinde ADS konusunda kısa süreli dersler verilirken, hala birçok tıp fakültesinde ADS konusunda eğitim verilmediği bilinmektedir.

Tıp eğitiminin amacı, 1988'de "Edinburg Deklarasyonu" ile tüm insanların sağlıklı yaşamalarını sağlamak için hekim yetiştirmek olarak belirlenmiştir. Bu amaçla, eğitim programlarının ülkenin sağlık önceliklerine uygun olarak düzenlenmesi gerekliliği vurgulanmıştır (4,9,22). Ülkemizde çürük diş sıklığının yüksekliği ADS'li ülke sağlık öncelikleri arasına almaktadır (4). Bu nedenle tıp eğitiminin ADS konularını da içerecek şekilde yapılandırılması ve hekimlerin bu konudaki yeterliliklerinin artırılması gerekmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak çalışmaya katılan Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinin ADS konusunda bilgi düzeylerinin orta ve düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Öğrenciler tıp eğitimleri sırasında ADS konusunda bilgi almamışlardır. Çalışma sırasında verilen eğitimden memnun kaldıklarını ve daha alt sınıflarda almak istediklerini belirtmişlerdir.

Ülke genelinde önemli bir sağlık sorunu olan ağız diş sağlığını yalnızca diş hekimlerine bırakmanın bu sorunu çözmeye yetersiz olacağı, öncelikle hekimler olmak üzere tüm sağlık çalışanlarıyla beraber çözülebileceği düşünülmektedir. Tıp fakülteleri başta olmak üzere tüm sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi eğitimlerine ADS konusunun eklenmesi toplum sağlığı açısından yararlı olacaktır.

TEŞEKKÜR

Çalışmanın gerçekleştirilmesinde desteklerinden dolayı Diş Hekimi Suzan Oğuz ve Halk Sağlığı Anabilim Dalı'na teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Ramirez JH, Arce R, Contreras A. Why must physicians know about oral diseases? Teaching and Learning in Medicine 2010;22:148-155.
- Petersen PE. World Health Organization global policy for improvement of oral health – World Health Assembly 2007 International Dental Journal 2008;58:115-121. http://www.who.int/oral_health/publications/IDJ_June_08.pdf erişim tarihi 3.12.2010.
- Petersen PE, Bourgeois D, Ogawa H, et al. The global burden of oral diseases and risks to oral health. Bulletin of WHO 2005;83:661-669.
- Gökalp S, Doğan BG. Erişkin ve yaşlılarda ağız diş sağlığı profili Türkiye 2004. Hacettepe Diş Hekimliği Dergisi 2007;31: 11-18.
- Gökalp S, Doğan BG. Beş, oniki ve onbeş yaş çocukların ağız diş sağlığı profili Türkiye 2004. Hacettepe Diş Hekimliği Dergisi 2007; 31: 3-10.
- Morakoğlu K, Yıldırım S, Çivi S. Aile hekimliğinde çocukların ağız diş sağlığına yaklaşım. SÜ Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi 2007; 16: 61-66.
- Türk dişhekimleri birliği 5.Diş koruma günleri basın açıklaması 2004.
- Dişhekimlerinin çalışma şekilleri kurumlarda il ve ilçelere 2008 yılı dağılımı Türk dişhekimleri birliği.
- Yaşar F, Çalışkan D, Yıldız A. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 5. Sınıf Öğrencilerinin Ağız-Diş Sağlığı Durumları ve Günlük Ağız-Diş Bakım Alışkanlıkları. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2007; 60: 13-19.
- Gill Y, Scully C. Attitudes and awareness of final year predoctoral dental and medical students to medical problems in dentistry. Journal of Dental Education 2006;70:9991-9995.
- Türkiye'deki Tıp Fakülteleri İçin Ulusal Çekirdek Eğitim Programı Oluşturma Çalışmaları Raporu, Şubat 2002, Adana. www.Tccd.Org.Tr/Egitim/Kitaplik/Belgeler/Egitim.../Ulusal_Cep.Doc - erişim tarihi 30.10.2010.
- Özvarış ŞB. Topluma Dayalı Tıp Eğitimi Toplum Hekimliği Bülteni 2007; 26: 1-6.
- Aksakoğlu G. Sağlıkta araştırma teknikleri ve analiz yöntemleri İkinci yazım. Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlük Basımevi, İzmir, 2006.
- Al-Hussainia R, Al-Kandaria M, Hamadia T, Al-Mutawaa T, Honkalab S, Memona A. Dental Health Knowledge, Attitudes and Behaviour among Students at the Kuwait University Health Sciences Centre. A. Med Princ Pract 2003;12:260–265.
- Cortes JV, Nevot C, Ramon MJ, Cuenca E. The Evolution of Dental Health in Dental Students at the University of Barcelona. J Dental Educ 2002; 66:1203-1228.
- Çalışkan D, Yaşar F, Tunçbilek A. A.Ü.T.F. 9-10 sö-

- mestr öğrencilerinin ağız ve diş sağlığı konusunda bilgi düzeyleri. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2002; 55: 137-142
17. Sharda AJ, Shetty S. A comparative study of oral health knowledge, attitude and behaviour of non-medical, para-medical and medical students in Udaipur city, Rajasthan, India. Int J Dent Hygiene 2010; 8: 101-109.
 18. Çalışkan D, Yaşar F, Demirören M, Tunçbilek A. Tıp Fakültesi 5. Dönem Öğrencilerinin Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Hekimin Ağız ve Diş Sağlığı ile İlgili Görev ve Sorumlulukları Konusunda Görüşleri. Tıp Eğitimi Dünyası 2005; 19: 8-13.
 19. Mouradian WE, Reeves A, Kim S, Evans R. An oral health curriculum for medical students at the University of Washington. Acad Med 2005;80:434-442.
 20. Mouradian WE, Reeves A, Kim S, et al. A new oral health elective for medical students at the University of Washington. Teaching and Learning in Medicine 2006; 18:336-342.
 21. Resources On Oral Health For Primary Care Providers. http://www.clinicians.org/images/upload/Oral_Health_Resources.pdf
 22. Sayek İ, Kiper N, Odabaşı O. Türk tabipleri birliği mezuniyet öncesi tıp eğitimi raporu. 2008 Tıp eğitiminin amacı ve sorunları Birinci Baskı, Mart 2008, Ankara Türk Tabipleri Birliği Yayınları.